

ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІАКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра правознавства

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Фізична підготовка, самозахист і домедична допомога»

на 2022-2023 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 1,2 семестр
Освітньо-професійна програма	Право
Спеціальність	081 Право
Галузь знань	08 Право
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Магеря Григорій Васильович

викладач

Контактний телефон	+38(098)315-30-17
Електронна адреса	grigoriavek@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна http://www.pravo.puet.edu.ua/stud.php он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Мета вивчення навчальної дисципліни «Фізична підготовка, самозахист і домедична допомога в кризових умовах» полягає у формуванні сталої мотивації щодо збереження і зміцнення власного здоров'я, залучення до занять фізичною культурою з метою розвинення здібностей самостійно управляти своїм фізичним розвитком, природними здібностями та вольовими якостями, які сприятимуть самореалізації; наданні студентам необхідних теоретичних знань і практичних навичок самозахисту та домедичної допомоги; у використанні засобів фізичної культури для організації здорового способу життя і поліпшення працездатності.
Тривалість	4 кредити ЄКТС/120 годин (лекції 4 год., практичні заняття 60 год., самостійна робота 56 год.)
Форми та методи навчання	Лекції та практичні заняття в аудиторії, самостійна робота поза розкладом Методи навчання - викладення матеріалу з основних розділів, тем навчальної дисципліни на лекційних заняттях в аудиторії; закріплення, систематизація та узагальнення теоретичних знань, що були отримані студентами під час лекційних занять, позааудиторного опрацювання рекомендованих джерел інформації та представлення результатів самостійної роботи (вдосконалення вивчених вправ для розвитку фізичних якостей поза розкладом), на практичних заняттях; під час проведення тренування
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування занять; обговорення теоретичного матеріалу; виконання фізичних вправ; навчання домедичній допомозі та самозахисту; тестування; поточна модульна робота Підсумковий контроль: залік.

Базові знання	
Мова викладання	Українська

Перелік компетентностей, які забезпечує дана навчальна дисципліна, програмні результати навчання

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
<i>Загальні компетентності</i>		
1.	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	РН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.
2.	ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	
3.	ЗК8. Здатність бути критичним і самокритичним.	
4.	ЗК9. Здатність працювати в команді.	РН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.
5.	ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	
6.	ЗК15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.	

Тематичний план навчальної дисципліни

Назва теми (лекції) та питання теми (лекції)	Кількість годин	Назва теми та питання семінарського заняття	Кількість годин	Завдання самостійної роботи в розрізі тем	Кількість годин
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Фізична підготовка					
Розділ 1. Професійно-прикладна фізична підготовка фахівців-юристів					
1. Загальне поняття фізичної підготовки. Поняття фізичної підготовки у професії "юрист". 2. Засоби і методи фізичної підготовки для юридичних спеціальностей. 3. Організація фізичної підготовки студентів у закладах вищої освіти.	2			Необхідність та значення фізичної підготовки для студентів-юристів.	8
Розділ 2. Застосування фізичних вправ для формування професійно важливих фізичних якостей і навичок					
		Заняття 1. Кардіотренування для загального розвитку за системою ТАБАТА, яке поєднує силові вправи; аеробіка. Заняття 2. Силове тренування на витривалість; тренування на гнучкість. Заняття 3. Загальна фізична підготовка для різних груп м'язів; тренування для координації рухів; тренування для розвитку дихальної системи. Заняття 4. <i>Аеробні навантаження.</i> Біг на довгі дистанції. Швидка ходьба. Заняття 5. Їзда на велосипеді або заняття на велотренажері. Аеробіка. Заняття 6. <i>Анаеробні навантаження.</i> Важка атлетика. Будь-яке підняття великої ваги з короткими підходами. Швидке подолання крутих підйомів. Заняття 7. Інтервальні тренування. Ізометричні вправи. Інша активність, поєднана зі	30	Плавання. Їзда на велосипеді. Лижні гонки. Піший і гірський туризм. Альпінізм. Дихальна гімнастика. Забезпечення нормального функціонування хребта, центральної нервової, імунної системи, вестибулярного апарату, адаптаційних механізмів.	20

1	2	3	4	5	6
		<p>швидкими та інтенсивними фізичними навантаженнями. Заняття 8. Спринтерський біг (до 30 секунд). Заняття 9. <i>Кардіотренування для загального розвитку.</i> Біг. Заняття 10. Ігри в баскетбол, ручний м'яч, міні-футбол, теніс, водне поло та ін. Заняття 11. Ігри в баскетбол, ручний м'яч, міні-футбол, теніс, водне поло та ін. Заняття 12. Ігри в баскетбол, ручний м'яч, міні-футбол, теніс, водне поло та ін. Заняття 13. Дихальна гімнастика. Комплекс фізичних вправ на розслаблення і зняття нервової напруги. Приклади вправ хатха-йога для зміцнення всього організму. Заняття 14. <i>Вправи для емоційної стійкості, витримки, самовладання</i> (естафети, подолання смуг перешкод, падіння, перекиди з різних положень, виконання складних рухових завдань на висоті, стрибки у воду). Заняття 15. <i>Вправи для емоційної стійкості, витримки, самовладання</i> (естафети, подолання смуг перешкод, падіння, перекиди з різних положень, виконання складних рухових завдань на висоті, стрибки у воду).</p>			
Модуль 2. Самозахист					
Розділ 3. Формування професійно важливих рухових умінь					
		<p>Заняття 1. Теоретична підготовка: поняття самозахисту (самооборони). Самозахист на вулиці. Самозахист в закритому приміщенні від ножа. Прийоми самозахисту</p>	20	<p>Практична підготовка: - навчання спеціальним вправам ; - навчання прийомам спеціальної фізичної підготовки.</p>	14

1	2	3	4	5	6
		<p>для жінок.</p> <p>Заняття 2. Способи запобігання травматизму. Методика проведення самостійних занять із фізичної підготовки.</p> <p>Заняття 3. Оволодіння спеціальними вправами: - стійки (основна, фронтальна, бойова); - пересування в стійках; - напрямком погляду; - спостереження за ситуацією; - способи дихання; - бойову дистанцію; - прийоми самострахування при падінні (уперед, назад, на бік, через руку, жердину).</p> <p>Заняття 4. Заходи фізичного впливу (прийоми самозахисту та фізичного впливу): Удари: - удари руками (прямі, бокові, зверху, знизу, навідліг, із розвороту, з пересуваннями та зміною напрямку атаки); - удари ліктем (збоку, знизу, зверху, назад, навідліг); - комбінації ударів руками; - удари ногами (прямий удар уперед, у бік; бокові удари; удари знизу, назад); - удари коліном; - комбінації ударів ногами.</p> <p>Заняття 5. Захисти від ударів: - захист від ударів руками рухом рук (підставлення долонь, зігнутої руки, передпліччя, плеча; відбиви вліво, вправо, уверх, униз, накладки на кулак, плече, передпліччя); - захист від ударів руками рухом тулуба (ухили ліворуч, праворуч, назад; нирки ліворуч, праворуч). - захист від ударів руками пересуванням (розрив дистанції, відхід ліворуч, праворуч, назад); - захист від ударів ногами (підставкою передпліччя, стегна, гомілки, накладкою ступнею; відбивом передпліччям, гомілкою; відходом ліворуч,</p>			

1	2	3	4	5	6
		<p>праворуч, назад, ухилом). - комбінований захист від ударів ногами.</p> <p>Заняття 6.</p> <p>Кидки та прийоми боротьби лежачи. - кидки (через стегно, плече; із захопленням ніг ззаду та спереду); - підніжки та підсічки (спереду, ззаду, збоку); - комбінаційні дії, що поєднують кидки з переходом на больові чи задушливі прийоми; - утримання (збоку, верхи, збоку голови) та звільнення від них; - больові прийоми (важіль ліктя, вузол руки, защемлення ахіллесового сухожилля, защемлення литкового м'яза, важіль коліна); - задушливі прийоми (подвійний задушливий, за допомогою одягу).</p> <p>Заняття 7.</p> <p>Звільнення від захоплень - звільнення від захоплень різних видів (за руки, ноги, голову, шию, одяг, спеціальні засоби); - звільнення від охоплень за тулуб (спереду, ззаду, збоку); - звільнення від захоплень та охоплень різними способами (з допомогою ударної техніки руками і ногами; кидків, больових та задушливих прийомів; спеціального засобу – кийка гумового; комбінованого захисту); - взаємодопомога та взаємодія при звільненні від захоплень та охоплень працівника поліції.</p> <p>Заняття 8.</p> <p>Захисні дії від загрози холодною зброєю: - від ударів ножем (палицею, багнетом, сокирою тощо) різних видів (зверху, знизу, збоку, навідліг, тичком); - від удару ножем (палицею, багнетом, сокирою тощо) різними способами (з використанням: ударної техніки руками і ногами;</p>			

1	2	3	4	5	6
		<p>кидків, больових та задушливих прийомів; спеціального засобу - кийка гумового; комбінованого захисту). - взаємодопомога та взаємодія при захисних діях від загрози холодною зброєю.</p> <p>Заняття 9.</p> <p>Захисні дії від загрози вогнепальною зброєю: - обеззброєння та затримання правопорушника, озброєного пістолетом (загроза спереду, ззаду, збоку); - обеззброєння та затримання правопорушника, озброєного автоматом, мисливською рушницею; - захист із використанням ударів, больових та задушливих прийомів; - затримання правопорушника при спробі дістати зброю з кишені, кобури тощо; - взаємодопомога та взаємодія при захисних діях від загрози вогнепальною зброєю.</p> <p>Заняття 10.</p> <p>Прийоми та правила стрільби. Тренування зі стрільби.</p>			

Модуль 3. Домедична допомога в кризових умовах

Розділ 4. Самомасаж та правила надання домедичної допомоги в кризових умовах

<p>1. Самомасаж. Вплив самомасажу на системи життєдіяльності організму.</p> <p>2. Правила та техніка самомасажу.</p> <p>3. Самомасаж в умовах виробничої праці юристів.</p> <p>4. Профілактика професійних захворювань юристів.</p>	2	<p>Заняття 1. Надання першої домедичної допомоги в кризових умовах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - при опіках; - у випадку серцевого нападу; - при набряку Квінке; - при отруєнні газом; - в разі пошкодження живота; - при інсульті; <p>Заняття 2.</p> <p>Надання першої домедичної допомоги в кризових умовах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - в разі ушкодження кінцівок та кровотечі; - в разі ушкоджень м'яких тканин з позиційним стисканням; - при потраплянні сторонніх 	10	<p>Класифікація професійних захворювань юристів.</p> <p>Правила накладання биндажу.</p>	14
---	---	---	----	---	----

1	2	3	4	5	6
		<p>предметів до дихальних шляхів; в разі перегріву і теплового удару; Заняття 3. Надання першої домедичної допомоги в кризових умовах: – в разі переохолодження чи обмороження; – при ураженні сильнодіючими отруйними речовинами; – у випадку раптової зупинки серця; – в разі втрати свідомості; Заняття 4. Надання першої домедичної допомоги в кризових умовах: – в разі травм з пошкодженням хребта; – в разі черепно-мозкової травми; – при алергічній реакції; Заняття 5. Надання першої домедичної допомоги в кризових умовах: – у разі ушкодження грудної клітини; – при травматичній ампутації; – при отруєнні; – при утопленні; – в разі ушкодження очей.</p>			
Разом по дисципліні	4		60		56

Інформаційні джерела

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 28. Ст. 532 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>

2. Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві: постанова Кабінету Міністрів України від 30.11.2011 № 1232 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1232-2011-п>

3. Про затвердження Змін до Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України Наказ МВС України від 21.01.2020 № 51. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0326-20#n149>

4. Про затвердження Інструкції з організації фізичної підготовки в Національній гвардії України: Наказ, Інструкція, Зразок [...] від 13.10.2014 № 1067. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1375-14>

5. Про затвердження переліку професійних захворювань: постанова Кабінету Міністрів України від 8.11.2000р № 1662. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1622-2000-п>

6. Про затвердження Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України: Наказ Міністерства внутрішніх справ від 26.01.2016 № 50.

Основні рекомендовані джерела інформації:

7. Дідковський В. А. Фізична підготовка працівників Національної поліції України: навч. посіб. К. : Нац. акад. внутр. справ, ФОП Кандиба Т. П. 2019. 98 с.
8. Костенко М.П. Професійно-орієнтоване фізичне виховання юристів: навчально-методичний посібник / М.П. Костенко, В.П. Краснов. К: НУБіП України, 2020. 164 с.
9. Спеціальна фізична підготовка: курс лекцій для курсантів та слухачів Національної академії внутрішніх справ / С.Є. Бутов, О.І. Ємчук, С.М. Решко. К.: НАВС. 2011. 82 с. URL: <http://www.naiou.kiev.ua>
10. Тьорло О. І. Організація фізичної підготовки з особовим складом підрозділів Національної поліції України: методичні рекомендації для самостійної роботи. Львів: ЛьвДУВС, 2021. 35 с.
11. Онлайн-курс від Патрульної поліції про фізичну підготовку, основи самозахисту та першу медичну допомогу. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLrPC6HD16imgQQAcVaHZz-R8LewIb2xD5>

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

12. Бигар Л., Звезда І., Крупіцький В. Фізичне виховання студентів ВНЗ у спеціальних медичних групах: навч.-метод. посібник. Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Рута, 2007. 93с.
13. Вілянський В.М. Валеологічні основи фізичного виховання студентів [Електронний ресурс]: Навчальний посібник з грифом Вченої Ради НТУ "ДП В.М. Вілянський, О.В. Мартинюк, В.М. Печена, Д.П. Батечко та ін.; за ред. В. М. Вілянського М-во освіти і науки України, Нац. техн. ун-т "Дніпровська політехніка". Дніпро: НТУ "ДП", 2020. 71 с. URL: <http://ir.nmu.org.ua/handle/123456789/157482>
14. Волков В.А. Основи професійно-прикладної фізичної підготовки студентської молоді: Навчальний посібник. К.: Знання України, 2004. 81 с.
15. Герцик М. Вступ до спеціальностей галузі "Фізичне виховання і спорт": Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів 1-4 рівнів акредитації за напрямками -1-2 - Фізичне виховання і спорт, 0101- Педагогічна освіта зі спец. "Фізичне виховання", "Олімпійський та професійний спорт", "Фізична реабілітація". Л.: Українські технології, 2002. 230 с.
16. Демерков С. Фізичне виховання: навч. Посібник. Східноукраїнський національний ун-т ім. Володимира Даля; Северодонецький технологічний ін-т. Луганськ, 2007. 304 с.
17. Дехтяр В. Фізичне виховання студентів вищих навчальних закладів: Навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. К.: Екмо, 2005. 219 с.
18. Зарічанський О.А. Педагогічні умови професійноприкладної фізичної підготовки курсантів вищих закладів освіти І-ІІ рівнів акредитації МВС України: Автореф. дис. ... канд. пед. наук. Тернопіль, 2002. 18 с.
19. Заярін Г.О. Загальна та спеціальна фізична підготовка працівників міліції: Підручник для курсантів вищих навчальних закладів МВС України. Донецьк: ДІВС, 2002. 303 с.
20. Кернакевич-Танасійчук Ю.В. Професійні захворювання в галузі юриспруденції. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2014, вип 6-1. Том 2. С. 39-42.
21. Кузнецов Ю. Рукопашний бій: криза жанру? Військо України. 2005. № 3-4. С. 50-53.
22. Лоза Т., Затилкін В. Теорія і методика фізичного виховання: Навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. за напрямом "Фізичне виховання і спорт". Сумський держ. педагогічний ун-т ім. А.С.Макаренка. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2004. 76 с.
23. Методические рекомендации сотрудникам внутренних дел Николаевской области по разделу „Самозащита без оружия”. Николаев: УВД Николаевской области, 1991. 102 с.
24. Мурза В.П. Фізичні вправи і здоров'я. К: Здоров'я, 1991. 254 с.
25. Основи спеціальної фізичної підготовки працівників органів внутрішніх справ: Навчальний посібник для слухачів і курсантів навчальних закладів МВС України / М.І. Ануфрієв, С.Є. Бутов, О.Ф. Гіда, С.М. Решко; Заг. ред. Я.Ю. Кондратьєва, Є.М. Моїсєєва; М-во внутрішніх справ України, Національна академія внутрішніх справ України. К.: НАВСУ, 2003. 336 с.
26. Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (28 лютого – 1 березня 2019 року, м. Суми). Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2019. 476с.
27. Панченко В.Н., Терентьев Г.В., Малых О.В. Методическая разработка для проведения занятий по тактике самозащиты. Николаев: Центр боевой подготовки УК УМВД Украины в Николаевской области, 1996. 10 с.

28. Подлесний О.І. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів у вузі. Наукові записки. К.: Видавничий дім „КМ Академія”, 1999. Т. 9, ч. 2. С. 282-284.
29. Присяжнюк С.І., Краснов В.П., Третяков М.О., Расвський Р.Т., Кійко В.Й., Панченко В.Ф. Фізичне виховання. К.: Центр учбової літератури, 2007. 192 с.
30. Сучасні тенденції та перспективи розвитку фізичної підготовки та спорту Збройних Сил України, правоохоронних органів, рятувальних та інших спеціальних служб на шляху євроатлантичної інтеграції України: тези V Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 25 листопада 2021 р.). Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського. К.: НУОУ, 2021. 392 с.
31. Ткач П. Фізичне виховання студентів вузу. Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк : Надстир'я, 1996. 180с.
32. Фігура О.В. Формування морально-вольових якостей майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі занять східними єдиноборствами: Дис. ... канд. пед. наук. Хмельницький, 2002. 195 с.
33. Фізичне виховання: теоретичний розділ з фізичного виховання для студентів першого курсу / С. І. Присяжнюк [та ін.] ; Мін-во освіти і науки України, Нац. аграрний ун-т України. К.: Центр учбової літератури, 2007. 191 с.
34. Яворський С.Х. Підготовка курсантів навчальних закладів МВС до професійних дій у нетипових ситуаціях оперативно-службової діяльності: Дис. ... канд. пед. наук. Одеса, 2004. 223 с.

Програмне забезпечення навчальної дисципліни

1. Загальне програмне забезпечення:

Пакет програмних продуктів Microsoft Office, до якого входить програмне забезпечення для роботи з різними типами документів: текстами, електронними таблицями, презентаціями, базами даних тощо. Мережеві сервіси Google.

Основними й найбільш використовуваними складовими пакету Microsoft Office є:

1. Microsoft Word.
2. Microsoft Excel.
3. Microsoft Power Point.

2. Спеціалізоване програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу:

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

- Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: студенти мають свідомо дотримуватися «Положення про академічну доброчесність» (http://puet.edu.ua/sites/default/files/polozhennya_pro_akademichnu_dobrochesnist_2020.pdf); списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.
- Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.
- Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/neformalna-osvita>; Положення про зарахування результатів неформальної освіти.

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
Розділ 1. Професійно-прикладна фізична підготовка фахівців-юристів	1. Відвідування лекції	-
	2. Відвідування семінарського (практ.) заняття	-
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	20
	Разом:	20

<i>Назва модуля, теми</i>	<i>Вид навчальної роботи</i>	<i>Бали</i>
Розділ 2. Застосування фізичних вправ для формування професійно важливих фізичних якостей і навичок	1. Відвідування лекції	-
	2. Відвідування семінарського (практ.) заняття	60
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	20
	<i>Разом:</i>	80
Разом за 1 семестр		100
Розділ 3. Формування професійно важливих рухових умінь	1. Відвідування лекції	-
	2. Відвідування семінарського (практ.) заняття	50
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	20
	<i>Разом:</i>	70
Розділ 4. Самомасаж та правила надання домедичної допомоги в кризових умовах	1. Відвідування лекції	-
	2. Відвідування семінарського (практ.) заняття	20
	3. Виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи	10
	<i>Разом:</i>	30
Разом за 2 семестр		100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни